

Universitat de Barcelona

Facultat de Geografia i Història

Departament d'Història Contemporània

Tesi Doctoral:

**Convergència Democràtica de Catalunya i el
món sindical [1974-1990]**

Doctorand: José Manuel Rúa Fernández

Director de la Tesi: Professor Andreu Mayayo i Artal

Programa de doctorat: Món Contemporani

Bienni 2000-2002

Barcelona, 8 de novembre de 2006

3. Mans a l'obra: Campanyes, congressos i sectorials [1977-1980]

3.1. Eleccions democràtiques: de la frustració a l'eufòria [1977-1980]

3.1.1. IV Congrés: Les democràcies occidentals avançades com a model

Aprofitant els preparatius previs a la celebració del IV Congrés, Convergència porta a terme una important campanya de projecció externa amb la realització d'actes de presentació del partit a moltes localitats catalanes. L'expansió que experimenta l'organització sembla beneficiar al sector de Miquel Roca, en detriment dels pujolistes de Josep Maria Cullell. Aquests últims, en comprovar que el mateix Pujol s'ha desentès d'aquesta mena de lluites internes, canviaran el seu nom pel de <<Sector històric>>, tot i que mantindran la relació amb Cullell.

Els dies 15 i 16 de gener de 1977 té lloc a Barcelona el IV Congrés de CDC. Durant la seva intervenció, Miquel Roca insisteix en el nacionalisme i el programa socialdemòcrata de Convergència com les principals característiques del partit. En l'informe polític presentat per Jordi Pujol, el Secretari General deixa constància de les dificultats per vertebrar l'espai polític de centre-esquerra. El congrés ratifica la línia seguida fins al moment per la direcció i renova la seva confiança en l'intent d'agrupar el centre-esquerra catalanista en un únic bloc polític. El mateix Pujol deixa ben clar quines haurien de ser les organitzacions que formessin part d'aquest bloc: *“Sempre hem propugnat un bloc polític de centreesquerra que idealment hauríem volgut que inclogués –a més d'alguna força menor- E.D., Esquerra Republicana, Unió Democràtica, PSC (Reagrupament), Front Nacional i nosaltres”*⁸⁸. Però a curt termini la opció més factible només compren l'acord amb Esquerra Democràtica de Catalunya (EDC).

A nivell orgànic, el congrés aprova uns nous estatuts que signifiquen un salt qualitatiu en el funcionament intern del partit. Es creen les agrupacions territorials (que realitzaran les tasques d'òrgans intermedis d'enquadrament) i s'amplia el nombre de

---

⁸⁸ Llorens i Vila, Carles. “Convergència Democràtica de Catalunya en el període constituent (1977-1979)”. A Culla, Joan B. (Coord.). *El Pal de Paller. Convergència Democràtica de Catalunya (1974-2000)*. Pàg. 63.

membres de la Comissió Permanent: 52 membres. El mecanisme d'elecció dels integrants d'aquesta comissió també es modificarà: 26 membres seran elegits pel Congrés, 25 a través de les agrupacions territorials, i un membre en representació de l'Assemblea de Joves de CDC.

Amb aquest congrés el partit busca definir i consolidar un espai propi, tal i com afirma Joan Marcet: *“En l'aspecte programàtic es delimita l'espai sociològic i polític del partit, prenent distàncies de la gran burgesia, d'aquells que tenen la lluita de classes com a darrera i única explicació de la història dels pobles i dels maximalistes a ultrança”*⁸⁹. Enfront d'això, Convergència considera a la petita i mitjana burgesia com l'element central de la societat catalana (el pal de paller del país), per la qual cosa serà el grup social aglutinador de la resta de segments de la societat dins d'un projecte interclassista.

Pel que fa als màxims dirigents, el congrés no presenta cap novetat. Tant Jordi Pujol com Miquel Roca són els únics candidats a la Secretaria General i la Secretaria General Adjunta. Respecte els membres designats per formar part de la Comissió Permanent hem d'assenyalar dues tendències clarament diferenciades. Els candidats elegits per les agrupacions territorials es troben vinculats majoritàriament al <<sector històric>> i a Josep Maria Cullerell, mentre que els membres escollits directament pel Congrés són més favorables al grup que lidera Miquel Roca. Aquest fet presentarà als <<roquistes>> com els guanyadors del IV Congrés.

Dins del terreny dels continguts, l'opció política del programa convergent es defineix a partir del model de les democràcies occidentals avançades. Al seu parlament davant dels assistents al IV Congrés, Miquel Roca, reconeix que la conflictivitat dins del món laboral és més que evident. Les causes, segons Roca, es troben en que la recessió econòmica ha esta expressament dura per la classe treballadora, que està patint les conseqüències d'una inflació desmesurada que desnivella les economies familiars. Per fer front a la crisi es deixa ben clar que *"qualsevol política responsable en el camp de l'economia exigirà una concertació pactada amb les forces sindicals; però aquesta*

---

⁸⁹ Marcet i Morera, Joan. "Formació i fase de definició de Convergència Democràtica de Catalunya (1974-1977)". A Culla, Joan B. (Coord.). *El Pal de Paller. Convergència Democràtica de Catalunya (1974-2000)*. Pàg. 56.

concertació no podrà suposar que l'esforç de reconstrucció econòmica l'hagi de pagar únicament ni principalment la classe treballadora"⁹⁰. En el seu discurs, Roca esta avançant un dels esdeveniments claus de la Transició política, els Pactes de la Moncloa.

De pactes socials ja feia un temps que es venia parlant. Amb l'objectiu d'estabilitzar l'economia, pel mes de maig de 1976 van sortir les primeres veus que reclamaven la necessitat d'arribar a un pacte social entre les forces del capital i del treball. CDC concebia el pacte social com *"un acord entre govern, empresaris i treballadors relatiu a la contenció tant dels preus com dels sous per un període determinat, durant el qual els sindicats prendrien el compromís de no promoure vagues per aquesta qüestió. En el pacte hi podien figurar moltes altres condicions dins d'una política d'austeritat governamental i general"*⁹¹. Aquestes condicions haurien de fer referència a qüestions com la subvenció per part de l'Estat dels articles de primera necessitat, la reducció dels impostos a les classes populars, l'estalvi energètic, la contenció de la despesa pública, programes d'ajuda als desocupats...etc. Seguint amb aquesta línia explicativa, el pacte social és un recurs de govern i patronal per fer front a una situació d'inflació descontrolada. No podem oblidar que un escenari on la inflació es dispara impossibilita realitzar previsions econòmiques i programar inversions a mig i llarg termini.

Els Pactes de la Moncloa, d'octubre de 1977, suposen l'inici de la política de concertació social a l'Espanya de la Transició. Els objectius eren aturar la inflació desorbitada (30%), l'augment de l'atur (700.000 aturats) i el dèficit a la balança de pagaments; amb la voluntat que els *"costos derivats de la superació de la crisi fossin suportats equitativament pels diferents grups socials"*⁹². Aquests pactes, signats pels partits polítics (amb CDC inclosa) i assumits després pels sindicats, van ser fortament criticats dins i fora de les centrals sindicals que els van recolzar. Les forces polítiques d'esquerres signants del pacte confiaven que la renúncia a reivindicar millores en les condicions salarials dels treballadors tindria com a contrapartida tota una sèrie de reformes econòmiques i socials.

---

⁹⁰ Roca, Miquel. "Parlament al IV Congrés" (15-I-1977). A *Textos CDC-7*. Pàg. 12-13

⁹¹ Castaño i Colomer, Josep. *CDC Debat*. Pàg. 35

⁹² Molinero, Carme. Pàg. 39.

El context social dels pactes ve marcat per l'atur, principal font de preocupació de la societat espanyola, i Catalana; no oblidem que a la província de Barcelona el 1975 hi havia uns 50.000 aturats, xifra que puja fins els 160.000 el 1979, i es dispara fins els 350.000 el 1982. La resta de províncies catalanes no quedaven lliures d'aquesta problemàtica, patint també un fort increment en les seves xifres d'aturats (50.000 desocupats). Davant d'aquesta situació de crisi, i malgrat la vigència dels acords signats a la Moncloa, l'any 1978 el nivell de conflictivitat va pujar respecte l'any anterior; arribant a la seva quota màxima el 1979. Aquí els treballadors ja no es mobilitzaven per millorar els seus salaris (tret propi de les reivindicacions del període 1973-1977), sinó per defensar els seus llocs de treball. Assistim al pas d'un sindicalisme ofensiu a un de defensiu. Respecte a la qüestió de suportar equitativament els costos derivats de la crisi, només cal dir que mentre a partir de 1979 els augments salarials signats en conveni col·lectiu van ser inferiors a la inflació, l'increment dels costos laborals per part dels empresaris van ser negatius.

Però no anem amb tant de pressa. Tornant enrera, el 23 de febrer de 1977 és una data històrica per a CDC, en ésser legalitzada com a partit polític arran del Decret llei del 8 de febrer de 1977. A partir de la seva legalització i fins l'any 1979 (coalició estable amb UDC i eleccions legislatives i municipals), Carles Llorens descriu la pràctica política convergent com la "*història de fer convergir tot el catalanisme no marxista en una sola organització*"⁹³. Aquesta tasca no havia de resultar senzilla, tal i com apuntava el mateix Jordi Pujol a l'informe polític del IV Congrés. L'espai catalanista no marxista es trobava molt dividit i afeblit.

3.1.2. Les primeres eleccions generals i el Pacte Democràtic per Catalunya

La proximitat de les primeres eleccions generals accelera els contactes entre les organitzacions polítiques per clarificar els espais electorals. Convergència comença a donar forma a la seva política d'aliances de la mà d'EDC, organització fundada per ex-militants d'ERC i liberals procedents del grup Llibertat i Democràcia Social. Els seus màxims dirigents eren Ramon Trias Fargas, Macià Alavedra, Josep Pi i Sunyer, Enric Ametller i Jesús Prujà. L'acord de federació i el pacte electoral signat entre CDC i EDC

---

⁹³ Llorens i Vila, Carles. Pàg. 60.

el 24 de gener de 1977 va ser el primer pas en el procés d'aglutinar el centre-esquerra catalanista i no marxista. L'acord amb EDC, organització política reconeguda per la Internacional liberal i identificada com el Partit Liberal Català, significava incorporar la marca liberal a la proposta electoral convergent. D'aquesta forma una de les famílies ideològiques amb les quals es volia construir un referent polític amb vocació majoritària, els liberals, s'integraven al projecte convergent. Però dins de l'estratègia de CDC encara restaven per incorporar altres grups que representaven tendències polítiques importants, com la demòcratacristiana (UDC) i la socialdemòcrata (PSC-Reagrupament). Alhora que s'iniciaven les converses per fer realitat la unitat del centre-esquerra catalanista, l'entesa amb EDC anava més enllà del pacte electoral i el 15 d'abril de 1977 les dues organitzacions acordaven posar en marxa la seva fusió.

La decisió d'Unió Democràtica de Catalunya de presentar-se a les eleccions generals de 1977 juntament amb el Centre Català, dins la coalició Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya (UCDCC), era tot un contratemps pels desitjos unitaris convergents. L'espai ideològic demòcratacristià restava, momentàniament, al marge de la proposta electoral de CDC. Els altres corrents polítics que havien de confluïr en la proposta del bloc catalanista no marxista, la socialdemocràcia i el nacionalisme de centre-esquerra, havien creat una plataforma electoral: el Front d'Esquerres Democràtic i Socialista. Formaven part d'aquesta plataforma, constituïda l'11 de març de 1977, Estat Català, Esquerra Republicana de Catalunya, Front Nacional de Catalunya i Partit Socialista de Catalunya (Reagrupament). L'interès de Convergència es centrava principalment en el PSC(R), en considerar-lo un autèntic partit socialdemòcrata (amb contactes a nivell europeu). Però la mort del seu Secretari General Josep Pallach l'11 de gener de 1977 deixava al partit desorientat i sense lideratge.

Per altra banda, l'escenari socialista català es movia. El PSC-Congrés i la Federació Socialista de Catalunya (FSC-PSOE) fan públic el 4 d'abril l'acord de presentar-se conjuntament a les eleccions sota la candidatura Socialistes de Catalunya. Davant d'aquesta maniobra, la majoria de militants del PSC(R) rebutja la possibilitat de sumar-se a la iniciativa unitària del socialisme català per considerar que es tracta d'un projecte sotmès al PSOE. De totes formes, alguns militants del Reagrupament deixen el partit i s'incorporen a la candidatura de Socialistes de Catalunya.

En aquest context la direcció del PSC(R), reunida en Consell Polític el 24 d'abril, encarrega al nou Secretari General Josep Verde i Aldea explorar les opcions per assolir un pacte entre el Front i CDC/EDC. Els contactes donaran com a resultat un acord inicial a començaments de maig, però poc després el Front d'Esquerres es trencarà en dos. El motiu del trencament serà el rebuig d'ERC i EC a pactar amb CDC i EDC, en considerar que no són partits que representin a les classes populars catalanes. Altres interpretacions apunten a un desacord en la confecció de les llistes electorals com la raó més probable del trencament.

Després d'aquest procés de clarificació, el 9 de maig de 1977 Convergència veu realitzat una part del seu objectiu d'aglutinar el centre-esquerra catalanista amb la presentació del manifest electoral del Pacte Democràtic per Catalunya. El Pacte era la coalició que integrava a CDC, EDC, PSC(R) i FNC. A més, també es va incloure en la llista electoral al membre del Partit Socialista de Andalusia, José Acosta, amb la intenció d'atreure part del vot immigrant. Pel que fa a la candidatura al Senat, Convergència formava part d'una coalició més ampla, Catalunya i Democràcia. Aquesta coalició aplegava, ara si, a gairebé tot el catalanisme no marxista. A més dels partits del Pacte Democràtic, també hi eren UDC i el Centre Català.

A Catalunya la fita electoral del 15 de Juny de 1977, dona la victòria al PSC-Congrés aliat amb la Federació Catalana del PSOE, deixant als comunistes del PSUC com a segona força en nombre de vots. El pacte queda relegat a la segona posició en nombre de diputats (11) i a un tercer lloc en nombre de vots que té un regust a fracàs. Aquest resultat obliga a CDC a fer un replantejament de la seva praxis política, que es traduirà en reforçar i reorganitzar les seves estructures organitzatives, de cara a una major presència territorial i sectorial; i en centrar ideològicament l'opció política del partit.

La vigència del Pacte Democràtic es relativament curta. L'any 1978, enmig del procés de debat constitucional, els quatre diputats del PSC(R) elegits a les llistes del Pacte s'apropen al grup parlamentari dels Socialistes de Catalunya. Aquest era el primer pas d'una col·laboració que portaria al PSC(R) a prendre part en el procés de confluència del socialisme català que donaria lloc al naixement del Partit dels Socialistes de Catalunya el 16 de juliol de 1978. La dissolució del PSC(R) dintre del

nou partit socialista no va ser impediment per a què molts militants socialdemòcrates contraris al procés d'unificació optessin per entrar a Convergència.

3.1.3. La integració d'EDC i el pacte amb UDC: Comença el viratge cap al centre

La desaparició del PSC(R) no va modificar els plans de Convergència d'articular una àmplia força política de centre-esquerra. Amb motiu del V Congrés del partit (15 i 16 d'abril de 1978), CDC reafirmava el seu caràcter socialdemòcrata i insistia en la necessitat de constituir un Partit Nacionalista Català que inclogués (a més de CDC i EDC) a UDC, ERC, EC i FNC. El procés d'entesa amb EDC continua avançant i el 27 de maig de 1978 els màxims dirigents de tots dos partits signen l'acord de fusió. Tanmateix, l'objectiu prioritari dels dirigents convergents era l'acostament a Unió, un acostament no exempt de polèmica. Entre la militància de Convergència hi havia sectors poc favorables als acords amb Unió, en considerar que això comportava un gir cap a la dreta.

Dins d'Unió el grup dels <<històrics>> (favorables a l'acord amb Convergència) s'havia fet amb el control del partit en detriment d'Anton Cañellas (partidari de l'entesa amb UCD). El canvi en la direcció del partit democratacristià tindrà importants conseqüències per al seu futur. El mateix dia en què Anton Cañellas era expulsat d'Unió⁹⁴, 19 de setembre de 1978, es signava l'acord amb Convergència. Les condicions del pacte semblaven similars a les subscrietes per EDC, apuntant cap a una possible fusió dels dos partits. Fusió que, en aquest cas, no s'arribarà a produir. L'acord amb Unió l'hem d'entendre dintre del projecte convergent d'erigir-se en el pal de paller de la política catalana a partir de la creació d'un ampli bloc catalanista de centre-esquerra, *“el pacte entre Convergents i demòcratacristians recompon de manera parcial el primitiu projecte de Convergència Democràtica, en incorporar la ideologia demòcratacristiana”*⁹⁵.

---

⁹⁴ Cañellas va crear amb un petit grup d'escindits d'UDC un nou partit, la Unió Democràtica de Centre Ampli. Aquesta formació entraria a formar part de la coalició Centristes de Catalunya-UCD, juntament amb la UCD de Catalunya i la Unió del Centre de Catalunya.

⁹⁵ Marcet, Joan. *Convergència Democràtica de Catalunya. El partit i el moviment polític*. Pàg. 73.

La concreció electoral del pacte va tenir lloc el 16 de gener de 1979 amb el naixement de la coalició Convergència i Unió (CIU). Els millors resultats obtinguts per Convergència a les eleccions de 1977 es van fer notar a l'hora d'elaborar les llistes electorals. La proporció no oferia dubtes sobre quina era la força política majoritària dins la coalició: Per cada militant d'UDC, n'hi havia tres de CDC.

A nivell ideològic podem concloure que en aquests anys CDC continua amb el seu procés de viratge cap al centre amb la fusió amb EDC i el pacte electoral estable amb UDC. Aquí podem remarcar que el catalanisme ha estat el substrat comú de les coalicions en que ha participat CDC. Amb el PDC el programa girava entorn la reivindicació autonòmica de Catalunya, la garantia d'un canvi polític i l'ofertament d'un programa de govern socialdemòcrata. Aquesta va ser la primera temptativa convergent d'esdevenir el <<pal de paller>> del panorama polític català. Ara amb la nova coalició de Convergència i Unió, tant el programa com l'ideari estan caracteritzats principalment pel nacionalisme, el catalanisme polític i el fet de remarcar que són una força política exclusivament catalana.

La primera prova de foc per a la nouada coalició arribaria amb les eleccions legislatives de l'1 de març de 1979. En aquesta ocasió els resultats encara van ser pitjors que els obtinguts a les eleccions de 1977. CIU, amb 484.154 vots i un percentatge del 16'1%, es convertia en la quarta força electoral de Catalunya. Amb la celebració de les eleccions municipals el 3 d'abril del mateix any, CIU va recuperar-se, parcialment, del cop sofert a les generals. La coalició nacionalista va obtenir 506.270 vots, assolint el tercer lloc en nombre de vots per darrera del PSC i el PSUC.

A més a més, l'any 1979 ja comença a transcendir una característica que serà constant en la història política del partit, el pragmatisme per arribar a acords amb d'altres forces polítiques, formant els pactes de progrés a nivell municipal, amb socialistes i comunistes, i coincidint amb l'UCD a nivell d'Estat. Aquesta situació serà recordada amb insistència pel mateix Pujol anys més tard per defensar els acords amb els socialistes a nivell del govern de l'Estat *“La responsabilitat d'aquesta relació amb Madrid i la resta de l'Estat, l'hem assumida sempre. La van assumir l'any 77, a l'època*

de la UCD”⁹⁶. Aquesta actitud servirà per anar creant i reforçant la imatge d’una força política responsable, de pacte, de negociació, en definitiva, de <<seny>>.

3.1.4. La victòria de 1980

Amb tot, les eleccions claus per aquesta etapa inicial de CIU seran les catalanes del 20 de març de 1980. La coalició presentarà el nacionalisme català com a alternativa a la confrontació esquerra-dreta i proposarà un programa reformista moderat. El curs de la campanya electoral acabarà mostrant CIU com l’única alternativa possible a un probable govern d’esquerres integrat principalment per socialistes i comunistes; convertint-se la coalició nacionalista, malgrat els discursos i els plantejaments inicials, en l’opció de la dreta enfront unes forces d’esquerres que en passades eleccions ja havien resultat guanyadores.

La primera força electoral serà la coalició nacionalista, que amb acords bilaterals amb UDC i ERC, podrà formar el govern de la Generalitat en solitari. Paradoxalment, aquesta victòria, important sense cap mena de dubte, neix de dues derrotes. Neix del redreçament que havia fet Convergència després de no assolir els dos objectius que marcaren la seva constitució, agrupar les forces polítiques de <<centre>> i <<centre-esquerra>> català i esdevenir amb les eleccions de 1977 (i no haver d’esperar fins les autonòmiques de l’any 1980) el <<pal de paller>> de la política catalana.

3.2. La Sectorial de Treballadors en plena Transició [1977-1980]

3.2.1. Les primeres eleccions sindicals democràtiques

Després de les eleccions legislatives a unes Corts que acabaran esdevenint constituents, arriba l’estrena dels treballadors amb les primeres eleccions sindicals (1978). Un dels debats que es posaran damunt la taula serà entre llistes obertes o tancades. CDC defensarà les llistes obertes, sota el raonament que *"es importante que a nivel de empresa los trabajadores independientes [...] salgan elegidos por sus compañeros, para poderlos integrar en la dinámica de las centrales sindicales, y de*

---

⁹⁶ Pujol i Soley, Pujol (1997). Pàg. 51.

esta manera alejar a ciertos líderes del movimiento asambleístico, que su único objetivo es aumentar su salario y como consecuencia desestabilizar el proceso democrático"⁹⁷. Tot i l'emmirallament que provoca als nacionalistes catalans la força d'ELA-STV a Euskadi, en aquest punt no hi haurà coincidència amb el nacionalisme basc. L'interès en prioritzar la consolidació del procés democràtic, la por a moviments anarquitzants i la falta d'un referent sindical clar, serien els motius que portarien al partit ha prendre aquesta decisió. Segons Perera "*las listas cerradas solamente son defendidas por UGT y ELA-STV, para obtener los votos del PSOE y PNV respectivamente*".⁹⁸

3.2.1.1. L'opció sindical del partit: Vot lliure amb condicions

Els diferents intents d'unificar criteris sindicals no condueixen a l'adopció d'una postura clara per part de l'organització. La síntesi dels debats i reunions no és altra que l'exposada per Miquel Roca al seu parlament del IV Congrés. Allà es ressalta el criteri d'independència dels sindicats, rebutjant qualsevol intromissió externa que ajudi a configurar les centrals sindicals com a corretges de transmissió dels partits polítics. A partir d'aquí, la pròpia realitat interna i el panorama sindical del país, obliguen a deixar via lliure als militants i simpatitzants del partit perquè decideixin quina és la via sindical més adequada. El que si que trobem, al parlament de Roca, són una sèrie de recomanacions, com "*una via sindical no condicionada per cap servitud política, que sigui democràtica en el seu funcionament, que reconegui i recolzi la reivindicació nacional catalana, i que sigui un plantejament de classe sense mistificacions de cap mena*"⁹⁹. L'afegit final, fent referència a les mistificacions classistes, a més de poder lligar-ho a la idea ja apuntada als propis materials del IV Congrés ("*CDC*) no pot ser el partit d'aquells pels qui la lluita de classes constitueix la darrera i única explicació de la història dels pobles"¹⁰⁰), ens introdueix en una concepció del sindicalisme, sense deixar de banda el seu tret identitari de classe (allunyat de concepcions corporatives), no ideologitzat, pragmàtic i més preocupat pel diàleg i el consens, que per lluites polítiques dins d'un projecte de transformació social.

---

⁹⁷ *Convergència Democràtica*. Núm. 1 (15-XII-1977). Pàg. 8.

⁹⁸ *Ibidem*.

⁹⁹ "Parlament de Miquel Roca al IV Congrés" (15-I-1977). A *Textos CDC-7*.

¹⁰⁰ Faulí, Josep. Pàg. 59.

Als mesos posteriors al IV Congrés algunes de les personalitats més destacades del partit, estiguin o no lligades a l'àmbit obrerista, tenen la pretensió de donar un salt qualitatiu en el debat sindical. Conscients del dèficit que pateixen per la pròpia incapacitat d'aglutinar forces en un àmbit d'actuació determinat, però sense plantejar de forma explícita l'obligatorietat d'afiliar-se a un sindicat específic, a partir d'articles i trobades polítiques parlaran del paper positiu que poden desenvolupar pel país determinades opcions sindicals en detriment d'unes altres. A finals dels 70, les paraules donaran pas als fets i la pròpia organització s'embarcarà en projectes sindicals constituents. El problema de resoldre d'una vegada per totes la qüestió sindical a l'interior del partit és que les mateixes persones que impulsen el debat no comparteixen ni criteris ni propostes concretes dins del camp sindical, tal i com comprovarem més endavant, però anem per parts.

El debat entorn l'opció sindical pren força a començaments de 1978 davant la convocatòria de les primeres eleccions sindicals de la democràcia. De cara als comicis, CDC pública com a editorial de la seva publicació *Convergència Democràtica* (Nº4, 31-V-1978) el comunicat final de la darrera reunió de l'Equip Sectorial de Treballadors del partit. Els punts acordats, tornen a insistir en aspectes ja coneguts:

1.- Els militants de CDC podran participar lliurement en qualsevol CS [Central Sindical] democràtica que no es configuri com a corretja de transmissió de cap partit polític concret.

2.- Recordar als sindicalistes de CDC, que des de la seva específica vocació política, hauran d'entrelligar la lluita per les llibertats nacionals de Catalunya amb una actuació que, amb independència de condicionaments polítics, doni resposta a les necessitats del món treballador.

3.- Crida a la participació en les properes eleccions sindicals dels seus militants en les llistes que siguin presentades per les centrals catalanes.

4.- Manifestar el seu suport, a la nova conselleria de Treball en el Govern de la Generalitat de Catalunya.

Fins aquí cap novetat respecte anteriors preses de posició. Serà a la transcripció del debat de l'Equip Sectorial i a d'altres articles publicats en el mateix número de la revista, on es donen a conèixer opinions encaminades a trobar un referent estable dins del món sindical, i si no n'hi ha, fins i tot a crear-ne un.

3.2.1.2. L'obsessió basca

La reunió de l'Equip Sectorial de Treballadors del partit, encaminada a treure en clar un mínim posicionament de l'organització davant les eleccions sindicals, reuneix militants afiliats a UGT, USO, SOC i CCOO. Els sindicalistes de CDC, partint del reconeixement col·lectiu que totes les centrals representades, des del seu angle particular, estan al servei de les reivindicacions obreres i al mateix temps treballen per una Catalunya autònoma i democràtica, intenten defensar tant les seves opcions sindicals particulars com els plantejaments genèrics de les centrals en què militen. Alguns tracten de mostrar la complementarietat entre el sindicat escollit i CDC, ja sigui incidint en els continguts socials ("*Gibaja (UGT): Crec que hi ha més afinitat entre un sindicat socialista com el meu que no pas amb altres centrals*") o els nacionals, ("*Barrantes (USO): Vaig tenir molt present també quin era el grau de conscienciació nacionalista i puc dir que hi militen grans nacionalistes*"). D'altres destaquen l'absoluta coincidència de les genèriques recomanacions convergents amb una plasmació sindical concreta: "*Tarribas (SOC): un sindicat autònom, nacionalista i que té com a fita la formació integral de la classe treballadora [...] No acceptem de cap manera que un sindicat pugui ser corretja de transmissió d'un partit polític, com és el cas de les grans centrals sindicals d'avui*". I per últim hi ha els afiliats a CCOO, que els hi toca combinar arguments proselitistes (com tots els anteriors) amb arguments defensius per justificar la seva pertinença al sindicat més important de la Transició: "*Hernández (CCOO): Es diu que és corretja de transmissió del PSUC, però puc dir que som molts els afiliats que no militem pas en aquest partit. El fet nacional català hi està molt arrelat i som defensors actius de l'autonomia de Catalunya*".¹⁰¹

Però el més interessant d'aquest debat és la formulació en boca d'Àngel Perera, de la necessitat de constituir un gran sindicat nacionalista a imatge del que existeix al País Basc. Perera després de constatar que "*els partits nacionalistes es preocupen poc dels treballadors, tenen massa dubtes en aquest aspecte*"; planteja amb claredat que per tal d'omplir el gran buit que té el sindicalisme català "*cal aglutinar el sentit nacionalista dels treballadors del nostre país i fer un gran sindicat, un sindicat autènticament català*"¹⁰². Quan del que es tracta és de buscar models i paral·lelismes

---

¹⁰¹ *Convergència Democràtica*. Núm. 4 (31-V-1978). Pàg. 5/6.

¹⁰² *Ibidem*. Pàg. 6.

que serveixin de guia, despunta el nom d'ELA-STV, considerat un sindicat basc autèntic que pot servir de referència i exemple, i que en les primeres eleccions sindicals està derrotant les grans centrals sindicals com són CCOO i UGT. Perera no deixa clar si l'objectiu és constituir un sindicat del no res o utilitzar alguns dels sindicats ja existents com embrions del nou projecte.

En el mateix número de *Convergència Democràtica*, Miquel Sellarès en reflexionar sobre la importància de les eleccions sindicals per la consolidació de la democràcia, torna a fer una mirada al País Basc i ens parla de l'engrescador exemple, de cara al futur, que pot suposar la victòria d'un sindicat netament nacionalista com ELA-STV. Sellarès tampoc oblida altres projectes sindicals com és el cas d'EIKOR, sindicat nacionalista de la petita i mitjana empresa. El paral·lelisme amb la intervenció de Perera es trenca quan Sellarès dóna un pas més i s'atreveix a posar fil a l'agulla dient que *"les reflexions i l'exemple, encara que potser a les beceroles, del SOC, són l'embrió, o poden arribar a ser, amb tots els canvis que calguin, d'un futur sindicat nacional i de classe"*¹⁰³.

Reflexionant entorn la imatge que es tenia del sindicalisme nacionalista basc de l'època, Rafael Hinojosa ens confirma que *"ELA va ser una obsessió per a nosaltres en aquella època, tots fèiem referència a la enveja que ens donava ELA. La intenció era fer un ELA petit però important a Catalunya i no ho vam lograr [sic]"*¹⁰⁴. Aquesta possibilitat, reproduir a Catalunya el mapa sindical basc, no només era contemplada per CDC; el món sindical també la tenia en consideració tot i que amb certs matisos, tal i com ho exposen les paraules de Luís Fuertes: *"Teníamos el temor, o más que temor, preocupación. Pero nosotros no detectábamos en los ambientes obreros un peligro ahí, ni en la SEAT, ni en la Olivetti, ni en MACOSA...Podía ser la posibilidad de las comarcas, del interior, pero nosotros después de [...] llegar a la Garrotxa y ganar las elecciones sindicales cuando las perdimos aquí, veíamos que había gente de allí que no estaba por esa labor. Además un líder sindical difícilmente se improvisa, el líder sindical se hace, y se hace en la acción, gestionando los problemas"*¹⁰⁵.

---

¹⁰³ Sellarès, M. "Unes eleccions sindicals per la consolidació de la democràcia". A *Convergència Democràtica*. Núm. 4 (31-V-1978). Pàg. 8

¹⁰⁴ Entrevista amb Rafael Hinojosa (2002).

¹⁰⁵ Entrevista amb Luís Fuertes.

Preguntat Hinojosa respecte la possibilitat plantejada per gent com Sellarès que el SOC fos l'embrió del sindicat nacionalista català, les paraules d'Hinojosa són contundents: *"El Sellarès no ha entès mai res de sindicats, la SOC no tenia forces per fer res en aquell moment"*¹⁰⁶.

3.2.1.3. La realitat mana, el reconeixement de la CONC i la USO

Malgrat les intencions dels quadres convergents, la realitat del moment és molt adversa pel que fa a la creació i/o consolidació d'un important sindicat nacionalista, al menys tal com aquest sindicat és concebut per la direcció de CDC. I com que la política del dia a dia s'ha de fer en base a realitats i no a desitjos, el pragmatisme i la responsabilitat del moment polític fan que el propi Sellarès en parlar de les eleccions que ens ocupen, reconeixent que la classe obrera encara està profundament impregnada per sindicats que actuen a nivell d'Estat, fa una aposta (conjuntural si es vol) per la victòria d'aquell sindicalisme de classe, fort, i que almenys, respecti i doni suport a les reivindicacions nacionals de Catalunya. I en aquest camp no oblida la gran tasca feta pels homes i les dones de la CONC i d'USO¹⁰⁷.

Un cop es celebren els comicis amb llistes obertes, les tendències marcades per aquestes primeres eleccions sindicals de cara al futur seran les següents: CCOO i UGT sobresurten com els dos sindicats principals; un 30% dels delegats són escollits en llistes independents, evidenciant la feblesa dels sindicats (situació que desapareixerà a mida que es vagin consolidant les organitzacions sindicals); la USO després d'obtenir un 3,9 % al 1978, arriba al 8,7% al 1980 a tot l'Estat i consolida una posició clara de tercer sindicat que mai més tornarà a aconseguir; bons resultats per a alguns sindicats nacionalistes, especialment per a ELA-STV que al 1978 es converteix en el primer sindicat del País Basc; i davallada a començaments dels anys 80 de sindicats que van tenir un paper rellevant durant la Transició, com són els casos de la USO (que va acusar la falta de lligam polític, dos <<sortides>> de militants cap a UGT i CCOO, i l'entrada al seu sí de sindicats titllats de corporatius) i de la CNT (degut a la seva incapacitat de donar alternativa a un model d'eleccions sindicals que rebutjava frontalment).

---

¹⁰⁶ Entrevista amb Rafael Hinojosa (2002).

¹⁰⁷ Sellarès, M.

Els resultats de les primeres eleccions sindicals deixen palès que CDC podria tenir certa capacitat d'incidència dins del món del treball si aconsegueix vehicular orgànicament els quasi sis-cents militants convergents que han sortit escollits com a vocals de comitès d'empresa, adscrits a una o altra central, o com a independents.¹⁰⁸ En aquest punt, les opinions i els debats, deixaran pas als fets.

3.2.2. CDC i el model de relacions laborals

Però l'any 1978, a més de significar l'estrena democràtica dels treballadors a les eleccions sindicals també va ser un any de vagues i conflictes laborals. La vaga convocada per CCOO i UGT (recolzant la iniciativa de la Confederació Europea de Sindicats) del dia 5 d'abril de 1978 en solidaritat amb tots els desocupats d'Europa i, sobretot, en protesta contra l'atur, no compta amb les simpaties convergents. El responsable de la Sectorial de Treballadors, en Josep Castaño, malgrat respectar la convocatòria, exposa alternatives menys dràstiques per tal de protestar contra l'atur; com per exemple, la marxa dels desocupats de l'Estat espanyol que va culminar amb un acte final al Palau d'Esports a Madrid, o l'organització de mítings massius i manifestacions pacífiques. Es parla fins i tot de treballar una hora més i destinar-ne l'import a caixes de desocupats o a activitats destinades a ocupar els treballadors en atur forçós. Del que es tracta és de no crear un clima de conflictivitat permanent que deixi el país ofegat en un mar de vagues.

Però el cert és que malgrat les valoracions que faci CDC, els conflictes continuen. Per això al N° 10 de *Convergència Democràtica* (31-IV-1978), en un context social caracteritzat per les aturades laborals de les darreres setmanes (la d'arts gràfiques, la del tèxtil, la de mestres d'EGB estatals, la de mestres privats, la del personal del Hospital de Sant Pau...) Castaño signa un article on aprofundeix en les conseqüències que comporta aquesta acció de lluita i, com sembla que les vagues no s'aturaran, les formes més adients de portar-les a terme: "*L'atur voluntari de la feina, utilitzat per a pressionar el diàleg amb l'empresari, és gairebé l'única arma eficaç per part dels treballadors. [...] cal que la vaga assoleixi els fins per als quals ha estat convocada, per la qual cosa és molt important que la segueixin la gran majoria de treballadors del ram*

---

¹⁰⁸ "Parlament de Miquel Roca al V Congrés". A *Convergència Democràtica*. Núm. 10 (31-V-1978). Pàg. 15.

*o del sector afectat. També cal que el cost de la vaga sigui acceptable, altrament els treballadors no tornaran mai més a la vaga, perquè hauran quedat cremats per sempre. [...] Els sindicats petits són els que sovint arrossegueu a vagues desesperades i sense sortida"*¹⁰⁹

En aquest clima de conflictivitat laboral el discurs de Jordi Pujol al V Congrés del partit (15-IV-1978), en parlar de la política econòmica i social, torna a insistir en la necessitat de recolzar el Pacte de la Moncloa, entès com una síntesi d'interessos, un punt intermedi que ens allunya de perilloses radicalitzacions. Repassant les actuacions parlamentàries destaca el suport donat pel partit a una reforma fiscal basada en la progressivitat i en la introducció de figures impositives noves, com és l'impost sobre el Patrimoni. Aquesta reforma, en sintonia amb l'esperit dels acords de la Moncloa, ha de fer més pressió sobre les fortunes personals que sobre les empreses, perquè, en paraules de Pujol, les empreses han de ser protegides: *"Ni l'INI ni la gran banca, ni les multinacionals no han fet la riquesa de Catalunya. L'han feta milers i milers d'empreses petites i grosses"*.¹¹⁰

Un dels temes que provocarà més mal de caps al partit serà la discussió a les Corts de l'article 9 de la Llei d'Acció Sindical (Llei que no arribarà a aprovar-se) sobre funcions i drets dels comitès d'empresa. En paraules del membre de la sectorial i diputat al parlament de Madrid, Àngel Perera, *"no és fàcil per un partit com el nostre, el principal objectiu del qual es trobar un consens i la nostra recuperació nacional [...] situar-se davant d'una llei en la qual l'antagonisme de classes esclata amb més virulència"*¹¹¹

La Minoria Catalana va presentar un text alternatiu com a esmena <<in voce>> a l'article 9. Aquest text alternatiu fou refusat pels vots d'UCD (Unión del Centro Democrático) i AP (Alianza Popular), amb l'abstenció del PSOE (Partido Socialista Obrero Español) i PCE (Partido Comunista de España). En no haver-se aconseguit el consens, CDC va votar <<Si>> al text proposat per UCD (que finalment incorpora

---

¹⁰⁹ Castaño i Colomer, J. "Vagues, vagues, vagues". A *Convergència Democràtica*. Núm. 10 (31-IV-1978). Pàg. 3.

¹¹⁰ "Parlament de J. Pujol al V Congrés" (15-IV-1978). A *Textos CDC-10*.

¹¹¹ Perera, A. "Per què hem votat Sí a l'article 9". A *Convergència Democràtica*. Núm. 11 (15-V-1978). Pàg. 9.

alguns punts del text convergent) com a mal menor i com a defensa de la petita i mitjana empresa. Els punts bàsics de l'esmena de la Minoria Catalana i del text final són els següents:

Text de la Minoria Catalana:

Funciones y derechos de los comités de Empresa.

1.- Recibir información de la dirección de la empresa

- a) Semestralmente sobre la evolución general del sector económico al que pertenezca.
- b) Anualmente, conocer y tener a su disposición el balance, la cuenta de resultados y la memoria y, en el caso de que la empresa revista la forma de sociedad por acciones [...] de cuantos documentos se den a conocer a los socios.

Sobre modificaciones de la actividad empresarial que afecten a toda la plantilla.

Los miembros del comité de empresa y los expertos que por éste fueran designados quedaran obligados a no divulgar ni utilizar secretos industriales, comerciales o financieros que hayan llegado a su conocimiento por el hecho de pertenecer al comité o asesorarle y que la Empresa haya calificado expresamente como secretos.

2.- Será preciso el acuerdo del Comité de Empresa en relación a las decisiones empresariales sobre los temas que siguen:

- a) Acuerdos sobre implantación o revisión de sistemas de organización del trabajo y cualquiera de sus posibles consecuencias.
- b) Acuerdo en relación a todas las medidas que afecten genéricamente a la duración del tiempo de trabajo. En caso de no producirse el acuerdo se estará a lo que disponga la Delegación de Trabajo, y en los Territorios Autónomos, el organismo competente.

3.- Funciones de vigilancia y de intervención.

- a) Asegurar el cumplimiento de las normas o pactos vigentes en materia laboral y de Seguridad Social.

- b) Vigilancia sobre la política de empleo.
- c) Formular reclamaciones para conseguir la máxima calidad de la docencia [...] en los centros de formación y capacitación de la Empresa. Vigilancia sobre las condiciones de Seguridad e Higiene de la Empresa.
- d) En materia de sanciones por faltas muy graves [...] el comité de empresa habrá de ser oído con carácter previo a toda decisión, cualquiera que sea su causa.

Text del dictamen de la Comissió:

Art. 9.- El comité de empresa tendrá las siguientes funciones:

1.- Ser informado por la dirección de la dirección de la empresa.

- a) Semestralmente, sobre la evolución general del sector económico al que pertenece la empresa.
- b) Anualmente, conocer y tener a su disposición el balance, la cuenta de resultados, la memoria y, en el caso de que la empresa revista la forma de sociedad por acciones o participaciones, de cuantos documentos se den a conocer a los socios.
- c) Con carácter previo a su ejecución por la empresa, sobre las reestructuraciones de plantilla, cierres totales o parciales, definitivos o temporales, y las reducciones de jornada, sobre el traslado total o parcial de las instalaciones empresariales.
- d) En función de la materia que se trata:
  - I.- Sobre la implantación o revisión de sistemas de organización del trabajo, y cualquiera de sus posibles consecuencias.
  - II.- Sobre la fusión, absorción o modificación del estatus jurídico de la empresa.
  - III.- El empresario facilitará al comité de empresa el modelo o modelos de contrato de trabajo que habitualmente utilice.
  - IV.- Sobre sanciones impuestas por faltas muy graves y en especial en supuestos de despido.

V.- Estadísticas sobre el índice de absentismo y sus causas, los accidentes de trabajo y enfermedades profesionales y sus consecuencias.

2.- Ejercer la labor de vigilancia:

- a) Cumplimiento de las normas vigentes en materia laboral y de Seguridad Social, así como el respeto de los pactos, condiciones o usos de empresa en vigor.
- b) La calidad de la docencia y de la efectividad de la misma en los centros de formación.
- c) Las condiciones de seguridad e higiene en el desarrollo del trabajo en la empresa.

3.- Participar como reglamentariamente se determine, en la gestión de obras sociales establecidas en la empresa en beneficio de los trabajadores o de sus familiares.

4.- Colaborar con la dirección de la empresa para conseguir el cumplimiento de cuantas medidas procuren el mantenimiento y el incremento de la productividad de la empresa.

5.- Proponer a la empresa cuantos medios consideren adecuados en materia de organización, de producción o de mejoras.

6.- Informar sobre todas las reclamaciones que se produzcan en materia de clasificación profesional.¹¹²

Al capdavall, CDC vota a favor de la proposta final d'una comissió on UCD i AP són majoria per tres raons, s'accepta la inclusió d'un punt concret de la seva esmena (les funcions de vigilància del comitè d'empresa), consideren que el text en el seu conjunt té aspectes positius i no volen deixar només en mans d'AP la "*política de denúncia de la demagògia antiempresarial*"¹¹³.

Continuant amb els mecanismes de representació obrera, aquesta qüestió no només genera discrepàncies entre els partits polítics, també enfronta les dos centrals

---

¹¹² *Ibíd.*

¹¹³ "Contra les polítiques portugueses". A *Convergència Democràtica*. Núm. 12 (31-V-1978). Pàg. 5.

majoritàries. CCOO defensa la preponderància de mecanismes unitaris de representació dins de l'empresa (el que acabarà configurant-se amb els comitès d'empresa), mentre que UGT és partidària d'un model de seccions sindicals. En principi prospera la opció del comitè d'empresa, encara que després de l'aprovació de l'Estatut dels Treballadors i de la LOLS també es reconeixen les seccions sindicals a les empreses, combinant d'aquesta forma els dos models.

Respecte al debat sobre les seccions sindicals, CDC planteja dins la discussió parlamentària una esmena democratitzadora en donar més facilitats als treballadors de cara a la creació de les seccions d'empresa. Mentre que l'esmena d'UCD sobre l'article 3er de la Llei d'Acció Sindical proposa que les seccions sindicals es formin en els centres de treball de més de 1.000 treballadors, en els quals els afiliats a un mateix sindicat representin un 10% de la plantilla (proposta que de portar-se a terme tindria com a conseqüència que a la majoria de centres de treball no hi hauria seccions sindicals); i la dels socialistes planteja que *"els sindicats adherits a les centrals sindicals més representatives, que en l'àmbit de l'Estat, Nacionalitats o Regió hagin obtingut un 10% de vots en les eleccions als òrgans representatius [...] podran constituir Seccions Sindicals, en aquelles empreses o centres de treball que tinguin més de 100 treballadors"*¹¹⁴ (per la qual cosa a l'any 1978 només tindrien dret a constituir Seccions Sindicals UGT i CCOO, amb l'afegit d'ELA-STV i el Sindicato de Obreros Canarios); la proposta d'Àngel Perera de la Minoria Catalana opta per a que els sindicats que disposin, com a mínim, d'un nombre d'afiliats equivalent al 10% de la plantilla de l'empresa, puguin constituir-hi Seccions Sindicals. A més de democratitzar la participació dels treballadors a l'empresa, l'esmena convergent és l'adient per a un sindicat minoritari que vulgui fer-se lloc com a tercer sindicat.

3.2.3. El naixement del Sindicat Quadres de Catalunya (SQC)

3.2.3.1. CDC i SQC: Més que una corretja de transmissió

Un grup de quadres propers a CDC promourà la creació del SQC. Aquest sindicat neix a final de l'any 1978 i a la seva declaració de principis (1980) exposa:

---

¹¹⁴ Buxó, Àngel. "UGT i CC.OO volen manegar les cireres". A *Convergència Democràtica*. Núm. 16 (31-VII-1978). Pàg. 5.

"Formaran part del Sindicat, els assalariats que treballin per compte d'altres i que fonamentalment, formen el grup professional de quadres, tècnics, càrrecs intermedis i professionals [...]. No es tracta d'un sindicalisme corporativista, de defensa únicament d'uns interessos de grup o de professió ni d'un sindicalisme de l'anomenat de classe contrari a la lliure empresa. Es tracta, de fet, mitjançant el sector de treballadors esmentat, de practicar un sindicalisme de negociació, de pacte i equilibri, per tal d'aconseguir contínuament fites de més gran igualtat social i més justa distribució de rendes. Es tracta també d'un sindicalisme que propugna una progressiva participació en la gestió, tot tendint a la cogestió, i d'assolir una estructura sindical d'acord o similar a l'existent als països occidentals"¹¹⁵.

Ens trobem de bon començament amb un sindicat amb certes contradiccions. A tall d'exemple podem comentar que tractant-se d'un sindicat de quadres no sembla que vulgui limitar-se a aquest col·lectiu, ja que afirma defensar els interessos dels seus components en front del capital, però també remarca que no és un sindicat de classe. La creació del SQC, afavorida per CDC, es titllada d'artificial per part d'Hinojosa: *"Vam dedicar temps, vam esmerçar esforços i inclús [sic] per mantenir el Sindicat de Quadres vam donar recursos econòmics"¹¹⁶*. Segons les seves apreciacions, els impulsors del projecte pensaven que podrien emular al gran sindicat de quadres francès. Partint de la concepció que com a partit de classe mitja no podrien anar als barris obrers a fer sindicalisme de fàbrica, un sector del partit va creure que s'havia de fer un sindicat de quadres. La iniciativa del SQC va lligada, a nivell polític, a la mancança que patia la línia obrerista del partit, amb la seva incapacitat per fer comprendre a la resta de l'organització les possibilitats reals que tenia CDC de vertebrar sectors de la classe obrera a Catalunya.

3.2.3.2. Els límits del projecte de quadres

A més de donar l'esquena als plantejaments d'un sindicalisme de classe, el SQC tampoc va funcionar com a organització de quadres. Seguint les dissertacions d'Hinojosa, els quadres a Espanya tradicionalment no són gent amb esperit sindical, promovent sempre la defensa dels seus interessos de forma molt individual (a data

---

¹¹⁵ Hinojosa, Rafael. *El Sindicalisme a Catalunya*. Barcelona: Tibidado Edicions S.A., 1987. Pàg. 42.

¹¹⁶ Entrevista amb Rafael Hinojosa (2002).

d'avui encara no poden fer convenis col·lectius). Constatant el fracàs, Hinojosa ens diu: *"La prova de que ens vam equivocar és que no va créixer mai, els militants del sindicat tots eren allora militants de CDC, que s'apuntaven perquè era un servei"*¹¹⁷. La gent més destacada de la Sectorial de Treballadors, com Àngel Perera i Josep Castaño, també s'oposaren a la creació del SQC. El mateix Castaño, entorn al debat de les dues urnes a les eleccions sindicals (una d'elles per tècnics i administratius), havia afirmat amb anterioritat que *"si es fes un sindicat de quadres intermedis, llavors sí que seria un atemptat a la classe obrera; el fet que hi hagi dues urnes no"*.¹¹⁸

No obstant això, el potencial existia tal i com exposa López Bulla: *"porqué las fábricas donde teníamos influencia con los técnicos eran fábricas puntuales. Nosotros éramos conscientes de que por ahí, no por el sindicato nacionalista, no por el sindicato que se creara desde el poder para atraer a los técnicos, sino porqué los propios técnicos no vieran representada su cartilla reivindicativa a través de CC.OO. Y era verdad que nosotros teníamos un retraso bastante considerable, que yo creo que se mantiene hoy. De manera que el problema no era tanto hacia los guiños que los poderes hicieran, sino a que nuestro déficit de proyecto les impulsara a los técnicos a montar una asociación o sindicato propio"*¹¹⁹. L'antic responsable de la USO, Paco Giménez, va més enllà en les seves reflexions: *"En sortir de la dictadura el sindicats fan un treball massa de base, només amb els obrers, fins i tot et diré que el tècnic era com un fill de puta, l'expressió de l'època era molt cabrona amb els tècnics i els quadres, una cosa il·lògica, no? Produïda essencialment per Comissions, que era l'estil més dur en aquest tema, i no és fins molt avançat els anys 80 arribant als 90 que [entren una mica] i mai han entrat, jo crec que els quadres no han entrat als sindicats, per això són més febles"*¹²⁰.

Tornant a les explicacions d'Hinojosa, la prova que el raonament segons el qual CDC no podia fer res amb la classe obrera (tal com afirmava una bona part del partit) era fals, és que existien unes bones relacions amb els sindicats, el partit tenia locals a barris obrers, i després, un cop al govern de la Generalitat de Catalunya, amb la creació

---

¹¹⁷ Ibídem.

¹¹⁸ *Convergència Democràtica*. Núm. 4. Pàg. 6.

¹¹⁹ Entrevista amb J.L. López Bulla.

¹²⁰ Entrevista amb Paco Giménez.

de la Conselleria de Benestar Social no van tenir cap problema per entrar als barris obrers¹²¹.

3.2.4. Nova estratègia: la USO entra a escena

La gent de CDC encarregada de posar les bases de l'enteniment entre les organitzacions de treballadors que havien de confluïr en la creació del sindicat nacionalista català, partien de la concepció que la creació del SQC era un error, ja que un partit no pot crear un sindicat. El cas d'ELA (sempre tan recurrent en els debats sindicals) era molt diferent. ELA ja tenia una història molt consolidada, entrelligada al PNB però amb la seva pròpia política sindical. En paraules d'Hinojosa: *"Nosaltres no volíem tant el lligam polític com un sindicat nacionalista, amb els seus òrgans de decisió a Catalunya, que pogués fer de contrapès"*; i és aquí on comencen a explicitar-se els diversos motius que influïren en la temptativa de crear un sindicat nacionalista; o com veurem més endavant, un tercer sindicat a Catalunya. A més de les motivacions lligades als trets identitaris i culturals (*"en aquell moment hi havia temes com el de la llengua, i pensàvem que si hem d'esperar a que el català entri en el món del treball a través de CCOO i UGT això serà impossible, després s'ha demostrat que no i que CCOO i UGT han estat dels elements que més han contribuït a normalitzar el català, però en aquell moment això no es veia tan clar"*¹²²), també hi havia motivacions polítiques per tirar endavant un projecte d'aquestes característiques.

Hinojosa insisteix que el partit no pretenia aparèixer com a tutor d'un projecte sindical o creador d'un sindicat domesticat. Només volien posar en marxa el projecte com a servei al sindicalisme. No obstant això, tot sembla indicar que una de les raons de fons, sense menysprear les motivacions de caire nacionalista i de defensa de la identitat (cultura, llengua...), és que CDC, partit amb una clara voluntat de govern, tracta de trobar un interlocutor vàlid dins del camp sindical. Aquesta necessitat s'accentuarà un cop CDC guanyi les eleccions autonòmiques de 1980. Les paraules del màxim responsable de materialitzar aquesta iniciativa són prou aclaridores: *"Creiem que si no aconseguíem una tercera força sindical, no podríem fer aquest servei al país, perquè en*

---

¹²¹ Entrevista amb Rafael Hinojosa (2002).

¹²² *Ibídem*.

aquells moments era molt difícil el diàleg amb CCOO i no era fàcil amb UGT, necessitàvem un tercer sindicat per fer de contrapès”¹²³.

Aquestes declaracions vindrien a posar de relleu que algunes de les raons que més pesaven, a l'hora de denunciar la manca d'un important sindicat nacionalista a Catalunya, responien més a motivacions de caire polític que no pas sindical. No es tractava tant de que el país necessités un sindicat nacionalista, com de que CDC necessités de l'existència d'un tercer sindicat per fer de contrapès a unes centrals sindicals majoritàries massa allunyades dels seus plantejaments polítics. Serveixi com a referència que en aquell mateix moment també hi havia gestions per part del govern central per tal de consolidar un tercer espai sindical (UCD-USO). A aquest respecte Paco Giménez apunta la següent reflexió: *“Que és el que va succeir en el món polític-sindical? Doncs que un partit, en aquest cas la UCD, que era un muntatge per sortir de la situació, no tenia cos de partit, ni estructura, ni organització, ni res, eren personatges, era un gegant amb els peus de fang; ells veuen que mentre el PSOE i els comunistes tenen UGT i CC.OO, ells no tenen cap mena de cosa social, llavors intenten mirar d'aproximar-se a un sindicat que era el tercer i érem nosaltres. Però nosaltres no juguem perquè no juguem amb ningú”¹²⁴.*

Les maniobres d'UCD no van tenir repercussions a Catalunya, en no arribar a realitzar-se els seus propòsits. El que queda clar és que en els darrers anys de la dècada dels 70, es dona, per una banda, l'intent frustrat de consolidació d'un tercer sindicat a Espanya impulsat des del govern, i per l'altra, l'inici dels contactes per crear a Catalunya un tercer sindicat, d'obediència catalana i amb bones relacions amb CDC.

Bona part de les esperances dels militants convergents van ser dipositades en USO, amb l'objectiu de convertir aquest sindicat en l'eix aglutinador d'altres centrals minoritàries que havien de confluïr en el projecte del <<tercer sindicat>> o <<sindicat nacionalista>>. Una mostra del canvi d'actitud convergent el trobem davant de les eleccions sindicals de 1980. En les passades eleccions de 1978, l'organització no va demanar el vot per a cap sindicat en particular, tan sols va fer públiques una sèrie de recomanacions mentre el debat sobre l'opció sindical continuava sense resoldre's (era

---

¹²³ *Ibídem.*

¹²⁴ Entrevista amb Paco Giménez.

l'època de propostes com la SOC). Al 1980 les coses han canviat. Convergència ja és un partit que governa la Generalitat i els desitjos de la segona meitat dels 70 ara s'han convertit en necessitats. En un article publicat a la revista *Convergència*, Rafael Hinojosa ho planteja obertament quan afirma que *"un partit que governa ha d'aglutinar totes les forces socials i institucionals que hi ha al país"*¹²⁵. Després de recordar que CDC té una política sindical basada en la defensa dels principis d'independència dels treballadors i funcionaris de constituir lliurement sindicats i d'afiliar-s'hi, i d'independència dels propis sindicats; Hinojosa torna a treure a la llum la diversitat d'enquadraments sindicals que caracteritza al partit. En aquesta ocasió, en repassar la llista (CCOO, UGT i USO), la SOC, degut a la seva feblesa organitzativa, ja no es tinguda en consideració.

Fins aquí no trobem grans diferències en comparació amb les reflexions entorn les eleccions sindicals de 1978. Però a partir d'analitzar els sindicats majoritaris, les conclusions que es treuen de l'article difereixen substancialment d'allò que havíem vist fins ara. Començant pels afiliats a CCOO, l'autor de l'escrit afirma sense matisos de cap mena que el militant de CDC viu una contradicció política constant donada la dependència d'aquest sindicat del partit comunista (PSUC): *"Ens sembla que l'afiliació de militants de CDC a CCOO ha de ser molt meditada i, no cal dir-ho, desaconsellada des d'aquesta Sectorial de Treball"*.

No passa el mateix amb els afiliats a la UGT, ja que el model de societat que el PSC-PSOE propugna s'assembla més al de CDC, encara que Hinojosa considera que el militar a UGT també es fa difícil perquè és un sindicat dependent d'un partit polític.

Descartades CCOO i UGT, només ens queda USO. L'autor destaca de bon començament que aquesta central no depèn de cap partit polític i que *"cada dia que passa adopta una postura més clarificadora respecte el sentiment nacionalista dels afiliats"*. Però a més de destacar el fet que la USO no és corretja de transmissió de cap partit polític, i que cada cop s'apropa més a plantejaments de caire nacional, l'article també fa esment d'un aspecte clau (sobretot per a un partit que governa i està interessat

---

¹²⁵ Hinojosa, Rafael. "Davant les eleccions sindicals". A *Convergència*. Zona època (10-XI-1980). Pàg. 2.

en la cohesió social): *"Procuren buscar sortides constructives distenent les tensions laborals que la situació especial de crisi econòmica planteja"*¹²⁶.

Els intents crear el tercer sindicat a partir de la USO, resultaran l'aposta més destacada de CDC d'incidir dins del món sindical. La temptativa estarà a prop de donar els seus fruits, encara que finalment l'operació (de principis dels 80) no arribarà a bon port. A més d'una sèrie de circumstàncies externes desfavorables, com diu Rafael Hinojosa: *"Alguna gent nostra s'oposava a la USO al creure que no era un sindicat nacionalista pur, però es van equivocar"*¹²⁷.

---

¹²⁶ *Ibíd.*

¹²⁷ Entrevista amb Rafael Hinojosa (2002).